

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของบุคลากร  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTORS' ACADEMIC  
PERFORMANCE INDICATORS OF  
MAHACHULALOGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

<sup>1</sup>พระมหาศรีอรุณ คำโท, <sup>2</sup>ภักดี โพธิ์สิงห์และ<sup>3</sup>ยุภาพร ยูภาค

<sup>1</sup>Phramaha Sri-arun Kamto, <sup>2</sup>Phakdee Phosing and Yupaporn Yupas <sup>3</sup>

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ประเทศไทย  
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

<sup>1</sup>Sri\_arun@gmail.com

Received December 25, 2020; Revised February 12, 2021; Accepted March 20, 2021

### บทคัดย่อ

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะ เพื่อตรวจสอบโมเดลการวัดตัวบ่งชี้สมรรถนะและเพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบสมรรถนะทางวิชาการเพื่อความสำเร็จของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากร ได้แก่ คณาจารย์ที่สังกัดในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย งานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขต และวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน 400 คน ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ จำนวน 75 ตัวบ่งชี้ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary Order) ได้ตัวบ่งชี้จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ จากองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

<sup>3</sup> รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ยืนยันอันดับที่สอง (Secondary Order) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่คัดสรรแล้ว จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีค่าเป็นบวกและสามารถวัดองค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ จัดเรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สมรรถนะด้านการสอน 2) สมรรถนะด้านการวิจัย 3) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ 4) สมรรถนะด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และ 5) สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เท่ากับ 0.766, 0.721, 0.642, 0.574 และ 0.548 ตามลำดับ มีดัชนีความสอดคล้องและเหมาะสมระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยมีค่าไค-สแควร์ ( $\chi^2$ )=12.416, df=7, P-Value= 0.183 ซึ่งมากกว่า 0.05 (แสดงว่าค่า  $\chi^2$  7.05) ค่าดัชนี CFI=0.988, ค่าดัชนี TLI=0.974, SRMR=0.004, RMSEA=0.003 และมีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) เท่ากับ 0.978 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.60 ทุกค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของโมเดลการวัด (Measurement Model)

**คำสำคัญ :** การพัฒนา, ตัวบ่งชี้, สมรรถนะ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

## Abstract

The objectives of the development of instructors' academic performance indicators of Mahachulalongkornrajavidyalaya University included: to develop performance indicators; to check the model for measuring performance indicators; and to construct and confirm the model of academic performance for the achievement of the instructors of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Quantitative and qualitative methods were used in this study. The target population included the instructors of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. In qualitative research, related documents and treatises were studied. Sampling groups for quantitative research were 400 instructors of Mahachulalongkornrajavidyalaya University including central, campus and college levels. The research found that the academic performance indicators of the instructors of Mahachulalongkornrajavidyalaya University consisted of 75 indicators. The secondary order confirmation found 52 selected indicators of 5 components. The results of secondary order confirmation showed that the value of each of the 52 selected indicators was positive and capable of measuring the components of academic performance of the instructors of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Statistical significance was at the level of 0.1 in 5 components that could be chronologically arranged by factor loading from the highest to the lowest as the followings: 1) instruction performance; 2) research performance; 3) academic service performance; 4) art and

culture promotion performance; and 5) academic leadership performance with the value of factor loading at 0.766, 0.721, 0.642, 0.574 and 0.548 respectively. There was item-objective congruence (IOC) between the model and empirical data or constructive validity with chi-square ( $\chi^2$ )=12.416,  $df$ =7,  $P$ -Value=0.183 that was higher than 0.05 (indicated that  $\chi^2=7.05$ ), CFI=0.988, TLI=0.974, SRMR=0.004, RMSEA=0.003 and the constructive reliability=0.978 that all the values were higher than 0.60 complying with the standard of the measurement model.

**Keywords:** Development, Indicators, Performance, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

## บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) คือ สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูงในรูปแบบมหาวิทยาลัย ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อถวายแด่คณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย โดยเริ่มจัดการเรียนการสอนด้านพุทธศาสตร์เป็นสาขาแรก แล้วต่อมาได้ขยายการเรียนการสอนไปยังสาขาวิชาอื่นๆ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือกำเนิดจาก "มหาธาตุวิทยาลัย" ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาขึ้นภายในวัดมหาธาตุฯ เมื่อปี พ.ศ.2430 โดยเริ่มทำการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2432 ต่อมาได้พระราชทานนามใหม่ว่า "มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" เมื่อคราวทรงสถาปนาอาคารสังฆิกเสนาสน์ราชวิทยาลัยในปี พ.ศ.2439 โดยทรงตั้งพระทัยจะให้เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของพระสงฆ์ การดำเนินงานของวิทยาลัยได้เริ่มต้นอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ.2490 โดยพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตฺตเถร) และมีการดำเนินงานมาตามลำดับจนได้รับการยกฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในปี พ.ศ.2540 ตามความในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2540 อธิการบดีรูปปัจจุบัน คือพระราชปริยัติกวี (สมจินต์ สมมาบุญโญ), ศาสตราจารย์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยรัฐที่มีบทบาทโดดเด่นในการส่งเสริมการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และเป็นมหาวิทยาลัยศูนย์กลางการศึกษาด้านพุทธศาสตร์ที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทย มีการจัดตั้งวิทยาเขต, วิทยาลัยสงฆ์, ศูนย์วิทยบริการและห้องเรียน กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ปัจจุบันเปิดการเรียนการสอนใน 4 คณะ ครอบคลุมทั้งระดับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตจนถึงปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรนานาชาติและภาษาอังกฤษ รวมทั้งสิ้น 33 สาขาวิชา นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งสถาบันวิจัยขึ้นภายในมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการวิจัยใน

ด้านพุทธศาสตร์ประยุกต์ด้วย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีการพัฒนาสมรรถนะของคณาจารย์ที่เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการกำหนดการพัฒนาวิชาชีพครูและคณาจารย์ดังที่ปรากฏใน“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” หมวด 7 มาตรา 52 วรรคแรกที่ว่า ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับ การเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำ หน้าที่ผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาครูอาจารย์อย่างต่อเนื่อง เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติและนำไปสู่ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา โดยที่ความสามารถของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นจึงมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้อาจารย์หรือผู้สอนมีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ อันหมายถึงการมีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานในฐานะอาจารย์หรือผู้สอนประสบผลสำเร็จในระดับสูง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนับว่าเป็นมหาวิทยาลัยอีกสถานที่หนึ่งในสังคมไทยเป็นแหล่งให้บริการด้านการศึกษาและค้นคว้าของนิสิตและนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจและให้ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาตลอดจนนาานาศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้อง ความรุ่งเรืองของมหาวิทยาลัยสามารถประเมินการเติบโตและเพิ่มขึ้นขึ้นงบประมาณ หลักสูตรจำนวนนิสิต จำนวนผู้จบการศึกษา จำนวนของส่วนงานจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษา จำนวนการผลิตผลงานทางวิชาการ ทั้งคัมภีร์ ตำรา หนังสือ และงานเขียนต่างๆ จำนวนมากสำหรับตัวแปรสำคัญที่นำไปสู่ความรุ่งเรืองนั้นเกิดจากการที่มหาวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติเป็นกรอบในการบริหารจัดการในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการบริหาร การมีทรัพยากรทั้งงบประมาณ และบุคลากรที่พร้อมพลัน การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนการสร้างเครือข่ายของชาวพุทธทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศจนทำให้เกิดการยอมรับและร่วมมือกันสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา และจัดงานนานาชาติร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากการจัดงานเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก และการจัดสัมมนานานาชาติอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะบุคคลในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือ คณาจารย์ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน หรือองค์การที่สามารถเกิดผลผลิตต่อมหาวิทยาลัยได้ ก็เท่ากับเป็นหลักประกันที่จะทำให้มหาวิทยาลัยอยู่รอดปลอดภัยและมีความรุ่งเรืองก้าวหน้า (ทองศรี กำภู ณ อยุธยา 2534 :151 ) นอกจากนี้คณาจารย์ยังเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบหลายประการ เช่น การอบรมสั่งสอนให้ความรู้

คำปรึกษาและควบคุมดูแลนักศึกษา นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่จะทำให้ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จซึ่งประกอบด้วยภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้การดำเนินการของอาจารย์บรรลุตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดว่าในภารกิจในแต่ละด้านจะต้องมีสมรรถนะอะไรรองรับบ้างเพื่อที่จะทำให้การพัฒนาบุคลากรสายอาจารย์เป็นไปในทิศทางหรือคณาจารย์จะได้ทราบว่าควรจะต้องพัฒนาตนเองอย่างไรให้มีสมรรถนะตามที่มหาวิทยาลัยต้องการเพื่อให้ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุและผลดังกล่าว ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีผู้ตำแหน่งทางวิชาการต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการผลงานทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในแต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง
2. โมเดลการวัดตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
3. รูปแบบสมรรถนะทางวิชาการเพื่อความสำเร็จของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

### วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และบทบาทและภารกิจของบุคลากรมหาวิทยาลัย โดยเริ่มจากการศึกษาจากการเขียนบทความวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อการตีพิมพ์ (ภัทรพล ทศมาศและคณะ, 2560) การศึกษาจากนั้นค้นหาเนื้อหาสาระด้วยวิธีการที่หลากหลายได้แก่ วิธีการคิดเชิงเหตุผล(Kenaphoom, Sanya. 2014B : 1-19) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ด้านการเขียนบทความวิชาการ ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความลงตัวของเนื้อหาสาระ (Kenaphoom, Sanya. 2014) โดยมีระเบียบวิธีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

### 1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นปัจเจกบุคคล คือ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณาจารย์ที่สังกัดในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง 1 แห่ง ระดับวิทยาเขต จำนวน 11 แห่ง ผู้ศึกษาเลือกจำนวนประชากรในการศึกษาจำนวน 420 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขต และวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน 400 คน โดยวิธีการหาขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ของการวิจัยในการวิเคราะห์แบบพหุตัวแปร (Multivariate)

กลุ่มเป้าหมายงานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักวิชาการที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีผลงานการวิจัย เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านวิชาการ จำนวน 1 รูป/คน คณาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน 2 รูป/คน รวมจำนวน 3 รูป/คน

### 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วยสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการสอน 2) สมรรถนะด้านการวิจัย 3) สมรรถนะด้านบริการวิชาการ 4) สมรรถนะด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และ 5) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาด้านการวิจัยและด้านภาษาไทย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามแต่ละข้อสร้างได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ จากนั้นนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่า IOC (Index Item Objective of Congruence : IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะวัดแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์ จำนวน 42 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.342-0.578 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.879

#### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Objective Congruence) (วรรณิ์ แกมเกต. 2551 : 225)

2) การวิเคราะห์อำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (Discrimination Validity) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total Correlation) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

3) การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- $\alpha$ ) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

4) การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean: ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation :S.D) เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 67-71)

5) การตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability :CR) โดยโปรแกรม Mplus

6) เกณฑ์ของการตรวจสอบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยใช้โปรแกรม Mplus ดังนี้

การหาค่านำหนักขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) ถ้าค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างเป็นไปตามเกณฑ์ แสดงว่าโมเดล (Model) มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Goodness of Fit)

#### ผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง (First Order) ได้ตัวบ่งชี้จำนวน 75 ตัวบ่งชี้ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary Order) ได้ตัวบ่งชี้ จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ จากองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary Order) พบว่าตัวบ่งชี้ที่คัดสรรแล้ว จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีค่าเป็นบวกและสามารถวัดองค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ จัดเรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สมรรถนะด้านการสอน 2) สมรรถนะด้านการวิจัย 3) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ 4) สมรรถนะด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และ 5) สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เท่ากับ 0.766, 0.721, 0.642, 0.574 และ 0.548 ตามลำดับ มีดัชนีความสอดคล้องและเหมาะสมระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยมีค่าไค-สแควร์ ( $\chi^2$ )=12.416, df=7, P-Value=0.183 ซึ่งมากกว่า 0.05 (แสดงว่าค่า  $\chi^2$  7.05) ค่าดัชนี CFI=0.988, ค่าดัชนี TLI=0.974, SRMR=0.004, RMSEA=0.003 และมีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) เท่ากับ 0.978 ซึ่งมีความมากกว่า 0.60 ทุกค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของโมเดลการวัด (Measurement Model)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ (1) สมรรถนะด้านการสอน มีตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ (2) สมรรถนะด้านการวิจัย มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ (3) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ (4) สมรรถนะด้านศิลปวัฒนธรรม มีตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ และ (5) สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ และมีสมรรถนะรอง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) พัฒนาตัวเอง (2) การทำงานเป็นทีม (3) การใช้เทคโนโลยี (4) การสื่อสาร และ (5) การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ส่วนที่ 2 กระบวนการ (Process) คือ PDCA Model ได้แก่ Planning Doing Checking และ Acting และการประเมินผลการดำเนินงาน ได้แก่ P-I-E Cycle ได้แก่ (1) Planning (2) Implement (3) Evaluation ส่วนที่ 3 ปัจจัยนำออก (Output) คือ สมรรถนะทางวิชาการเพื่อความสำเร็จของคณาจารย์

## อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลมาเสนอเป็นประเด็นเพื่ออภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาตัวบ่งชี้สมรรถนะหลักของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง (First Order) ปรากฏว่าตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบเดียวกันและแต่ละองค์ประกอบถูกคัดสรรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading :  $\lambda$ ) ต้องมีค่ามากกว่า 0.30 ขึ้นไป และค่าอำนาจการตัดสินใจ หรืออำนาจการพยากรณ์ควรมีค่าตั้งแต่ 0.50 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป) ดังนั้น ตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่โมเดล (Model) การวิเคราะห์จาก 75 ตัวบ่งชี้ จึงถูกคัดสรรได้เป็นไปตามเกณฑ์ ได้จำนวนตัวบ่งชี้ 52 ตัวบ่งชี้

2. สมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Secondary Order) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่คัดสรรได้จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) สมรรถนะด้านการสอน เป็นสมรรถนะที่สำคัญอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการผลิตบัณฑิตถือเป็นพันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำหนดให้มีอาจารย์ที่มีปริมาณและคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร คณาจารย์ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ มีความสามารถสูง ความรู้รอบ ทันสมัยอยู่เสมอ ความเป็นนักคิดและความลึกซึ้งในทฤษฎีแห่งศาสตร์ที่เป็นสากลของตน

2) สมรรถนะด้านการวิจัย เป็นสมรรถนะที่สำคัญอันดับที่ 2 รองจากด้านการสอน คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีความรู้ในการทำวิจัย เช่น ระเบียบวิธีวิจัย มีการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ การเตรียมนักวิจัยโดยทั่วไปแล้วเชื่อว่าผู้ที่เข้าทำงานในระดับอุดมศึกษาควรเป็นผู้มีความสามารถในการวิจัย

3) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ เป็นสมรรถนะที่สำคัญอันดับที่ 3 ดังนั้น อาจารย์ควรมีความรอบรู้ทางวิชาการและเข้าใจในการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนที่เป็นกลุ่มผู้รับบริการวิชาการ สามารถเชื่อมโยงการบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย

4) สมรรถนะด้านศิลปวัฒนธรรม สมรรถนะด้านนี้ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมไทย อาทิ มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาไทย ประชาคมอาเซียนและต่างประเทศ มีการปรับใช้ศิลปวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่กำหนดมาตรฐานไว้ว่า มีทักษะและความสามารถในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความภูมิใจในความเป็นไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติสืบไป

5) สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย (1) ด้านคุณลักษณะ (2) ด้านความสามารถ และ (3) ด้านพฤติกรรม ความเป็นผู้นำ ด้านคุณลักษณะและความสามารถ ได้แก่ มีความรอบรู้และสามารถบูรณาการความรู้มาใช้ได้ ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ คุณลักษณะด้านวิชาการคือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความชำนาญ ประสบการณ์ทางวิชาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ

3. ผลการสร้างและยืนยันรูปแบบสมรรถนะทางวิชาการเพื่อความสำเร็จของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้บูรณาการโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) มาเป็นหลักการของโครงสร้างรูปแบบ (Model) ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย (1) สมรรถนะด้านการสอน มีตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ (2) สมรรถนะด้านการวิจัย มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ (3) สมรรถนะด้านการบริการวิชาการ มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ (4) สมรรถนะด้านศิลปวัฒนธรรม มีตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ และ (5) สมรรถนะด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้ กระบวนการ (Process) เป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์ให้สูงขึ้น ประกอบด้วย Planning (P) Doing (D) Checking (C) and Acting (A) นอกจากนั้น ต้องมีการพัฒนาคณาจารย์ในด้านการพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ และการใช้วงจร PIE-Cycle ในการพัฒนาและตรวจสอบกระบวนการ (Process) ให้มีความสำเร็จเพิ่มขึ้น และปัจจัยนำออก (Output) เป็นผลที่ได้จากปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) ได้แก่ สมรรถนะทางวิชาการ เพื่อความสำเร็จของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและสุดท้ายทั้งหมดจะได้รูปแบบสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

### องค์ความรู้ที่ได้จากศึกษา

รูปแบบสมรรถนะทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้มีความสำคัญมากทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ ผู้บริหารที่มีส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการพัฒนาสมรรถนะของคณาจารย์ในกรอบแนวคิดอื่นๆเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะในการทำงาน (Functional Competency) ช่องว่างของสมรรถนะที่พึงประสงค์และสมรรถนะที่มีอยู่จริงของคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้ในการจัดลำดับความสำคัญและนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะในการส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ คุณลักษณะด้านวิชาการคือ ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความชำนาญ ประสบการณ์ทางวิชาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ

## เอกสารอ้างอิง

- ทองศรี กำภู ณ อยุธยา. (2534). รายงานการวิจัยเรื่องความสนใจและความเข้าใจของ  
ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ :  
สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.
- ภัทรพล ทศมาศและคณะ. (2560). การเขียนบทความวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อ  
การตีพิมพ์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ 4  
ฉบับที่ 1 มกราคม 2560-มิถุนายน 2560.
- Kenaphoom, Sanya. (2014A). "Research Philosophy: Quantity Quality" Journal  
of Political Science and Law, Rajabhat Kalasin University, 3 (2), 49-51.
- Kenaphoom, Sanya. (2014B). "Establish the Research Conceptual Framework  
in Public Administration by the Rational Conceptual thinking".  
PhetchabunRajabhat Journal, 16 (1) : January-June 2014 : 1-19.

